

ਅਜੈ ਲਾਂਬਾ, ਜੇ

ਅਨਿਲ ਐਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—-ਆਰਟ. 226—ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਫੇਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ-ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਅਣਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 12 ਫਰਵਰੀ, 2009 ਦੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜੈ ਲਾਂਬਾ, ਜੇ-

(1) ਮੈਂਡਮਸ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਲ ਇਲਾਜ ਲਈ ਖਪਤ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ।

(2) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਈਡੀਏਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(5) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

(6) ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪਬਲਿਕ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, 2009 ਤੱਕ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(7) ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(8) ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਡਨੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਸਰਜਰੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਰਜਰੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਮੁਸੀਬਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

(Ajai Lamba, J.)

ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

(11) ਮੈਡੀਕਲ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(12) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(13) ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਡੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਐਕਟ, 1971 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਯੋਗ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ।

(14) ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(15) ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਕੋਰਟ ਰੀਡਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

(1)110£ ANIL SAND^IRY^A^I#/^
(Ajai Lamba, J.)

^3